

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
(для магістрів)

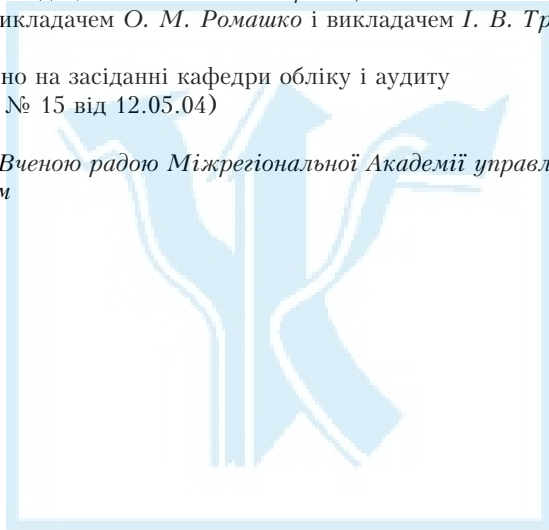
МАУП

Київ 2004

Підготовлено доцентом *В. В. Ходзицькою*,
старшим викладачем *О. М. Ромашко* і викладачем *І. В. Тропіною*

Затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту
(протокол № 15 від 12.05.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Ходзицька В. В., Ромашко О. М., Тропіна І. В. Навчальна програма дисципліни “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності” (для магістрів). — К.: МАУП, 2004. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2004

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В Україні з розвитком ринкової економіки розширюються економічні зв'язки з іншими державами світу, що сприяє подальшому розвитку зовнішньоекономічних операцій. Нині майже кожне підприємство здійснює розрахунки та інші операції з підприємствами іноземних держав.

Одним із основних завдань бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності є забезпечення керівництва підприємства та інших користувачів достатньою інформацією, необхідною для ухвалення управлінських рішень.

Мета дисципліни курсу “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності” — набуття студентами вмій і навичок організації та ведення бухгалтерського обліку господарської діяльності, пов'язаної із зовнішньоекономічними операціями.

Предметом та об'єктами дисципліни є особливості обліку імпортних, експортних, бартерних операцій, операцій з давальницькою сировиною, операцій з іноземними інвестиціями, а також облік майна та інших цінностей підприємств України, розташованих за кордоном.

Вивчаючи дисципліну “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності”, студент повинен мати знання з таких дисциплін, як “Теорія бухгалтерського обліку”, “Бухгалтерський облік”, “Облік в галузях економіки”, “Зовнішньоекономічна діяльність”, “Економіка підприємства”.

При вивченні дисципліни студенти користуються нормативною та спеціальною літературою.

Після закінчення курсу студент повинен вміти в умовах господарювання підприємства вести облік операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

№ пор.	Назва теми
1	Предмет і метод організації обліку ЗЕД
2	Організація облікового процесу
3	Організація аналітичного процесу обліку ЗЕД
4	Організація праці бухгалтерії підприємств з обліку ЗЕД
5	Організаційне забезпечення обліку ЗЕД
6	Організація інформаційного і технічного забезпечення обліку ЗЕД
7	Економічне і соціальне забезпечення працівників обліку й аналізу
8	Організація вдосконалення обліку ЗЕД

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Тема 1. Предмет і метод організації обліку ЗЕД

Облік ЗЕД у системі управління підприємством. Предмет і об'єкти організації обліку ЗЕД. Принципи організації обліку ЗЕД. Метод організації обліку ЗЕД. Методичні та технічні прийоми.

Література [1– 3; 12; 23]

Тема 2. Організація облікового процесу

Загальна побудова облікового процесу. Організація облікових номенклатур. Організація відображення облікової інформації. Методика і техніка розробки форм відображення облікової інформації. Організація технології облікового процесу. Особливості організації технології узагальнення даних бухгалтерського обліку.

Література [1; 4; 8; 13; 30]

Тема 3. Організація аналітичного процесу обліку ЗЕД

Загальна побудова аналітичного процесу. Організація аналітичних номенклатур. Організація формування аналітичної інформації. Організація технології аналітичного процесу.

Література [1; 8; 12; 15; 31]

Тема 4. Організація праці бухгалтерії підприємств з обліку ЗЕД

Організаційна побудова бухгалтерії. Принципи організації праці виконавців, зайнятих обліком ЗЕД. Визначення кількості облікового персоналу. Організація діловодства.

Література [1–4; 10; 14]

Тема 5. Організаційне забезпечення обліку ЗЕД

Завдання і функції апарату управління, зайнятого обліком і аналізом ЗЕД. Класифікація організаційних регламентів з обліку ЗЕД. Методика розробки положення про відділ управління обліком ЗЕД. Методика розробки посадових інструкцій. Особливості розробки графіків, інструкцій та інших документів з обліку ЗЕД.

Тема 6. Організація інформаційного і технічного забезпечення обліку ЗЕД

Організація інформаційного забезпечення обліку ЗЕД. Організація технічного забезпечення обліку ЗЕД.

Література [1–3; 16; 28; 33; 34]

Тема 7. Економічне і соціальне забезпечення працівників обліку і аналізу

Економічне забезпечення. Соціальне забезпечення.

Література [1; 5–7; 10; 12; 13; 15]

Тема 8. Організація вдосконалення обліку ЗЕД

Організація інформаційних систем з обліку ЗЕД. Методика організації впровадження окремих облікових завдань з обліку ЗЕД. Напрями вдосконалення обліку ЗЕД.

Література [1; 16–20; 24–26]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Відповідно до вибраного варіанта завдання в контрольній роботі необхідно проставити у зазначених місцях суми. Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольного завдання
А, Б	1
В, Г	2
Д, Є, Ж	3
З, І, Ї, Й	4
К, Л, М, Н	5
О, П, Р, С, Т	6
У, Ф, Х, Ц, Ч, Ф	7
Ш, Щ, Ю, Я	8

2. Використовуючи дані суми (за вибраним варіантом завдання), необхідно здійснити розрахунки.
3. Отримані результати відобразити на рахунках бухгалтерського обліку шляхом складання журналу реєстрації господарських операцій.
4. При відображенні господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку необхідно зазначити, на підставі яких первинних документів вони здійснюються.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

№ пор.	Зміст операції	Сума операції за варіантами							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	Заресстровано статутний капітал підприємства з іноземними інвестиціями (курс 1 євро = 6,20)	10000	20000	30000	15000	25000	35000	40000	45000
2	На поточний рахунок в іноземній валюті надійшли внески засновників до статутного фонду (курс 1 євро = 6,25)	10000	20000	30000	15000	25000	35000	40000	45000
3	Відображена курсова різниця (суму визначити за опер. 1, 2)								
4	На розподільчий рахунок в іноземній валюті надійшли кошти від іноземного покупця за відвантажену раніше продукцію (курс 1 євро = 6,25)	2000	4000	5000	3000	45000	6000	7000	8000
5	Перераховано з розподільчого рахунку в іноземній валюті іноземну валюту для: а) 50 % для зарахування на поточний рахунок в національній валюті; б) для продажу на міжбанківській валютній біржі (суми визначити за опер. 4)								
6	На поточний рахунок у національній валюті зараховано кошти від продажу іноземної валюти, придбані за курсом 1 євро = 5,30 (суми визначити)								

№ пор.	Зміст операції	Сума операції за варіантами							
		1	2	3	4	5	6	7	8
12	Підвітна особа надала авансовий звіт про використання 950 євро, врахованих в адміністративних витратах підприємства (суму визначити)								
13	Невикористану суму авансу підвітна особа повернула в касу за курсом 1 євро = 6,22 (суму визначити)								
14	Відображена курсова різниця на суму коштів, повернутих підвітною особою (суму визначити)								
15	Сплачено з поточного рахунку в національній валюті: а) митні збори в розмірі 0,02 % від митної вартості 10000 дол. США курс 1 дол. США = 5,40 товарів, що надійшли від іноземного постачальника; б) мита в розмірі 25 %; в) ПДВ за ставкою 20 % (суми визначити)								
16	Оприбутковані товари, що надійшли від постачальника, митна вартість яких 10000 дол. США (визначити)								

№ пор.	Зміст операції	Сума операції за варіантами								
		1	2	3	4	5	6	7	8	
17	Включаються до первісної вартості товарів: а) сума митних зборів; б) мита (суми визначити)									
18	На поточний рахунок в іноземній валюті зараховано короткостроковий кредит в іноземній валюті (курс 1 євро = 6,30)	10000	20000	12000	14000	20000	15000	17000	14000	
19	З поточного рахунку в іноземній валюті перераховано проценти за короткостроковий кредит в іноземній валюті (курс 1 євро = 6,25)	200	200	100	150	300	400	100	200	
20	З поточного рахунку в іноземній валюті повернуто кредит в іноземній валюті (курс 1 євро = 6,30)	8000	15000	10000	10000	16000	12000	15000	14000	
21	Відображена курсова різниця від перерахування кредиту (суми визначити за даними опер. 17, 19)									

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Основні завдання організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
2. Предмет і об'єкти організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
3. Принципи організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
4. Методичні та технічні прийоми організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
5. Методика і техніка розробки форм відображення облікової інформації.
6. Основні форми організації зовнішньоекономічної діяльності.
7. Організація зовнішньоторговельних операцій та їх види.
8. Правила "ІНКОТЕРМС" та їх застосування при визначенні первісної вартості товарів.
9. П(С)БО 21 "Вплив змін курсів валют", його структура і значення в організації обліку операцій в іноземній валюті.
10. Суб'єкти організації зовнішньоекономічної діяльності.
11. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності на території України.
12. Державне регулювання зовнішньоекономічних відносин.
13. Міжнародне законодавство щодо бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.
14. Організація технології облікового процесу й узагальнення даних бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.
15. Організація аналітичного процесу обліку зовнішньоекономічної діяльності.
16. Принципи організації праці виконавців, зайнятих обліком зовнішньоекономічної діяльності.
17. Визначення кількості облікового персоналу зовнішньоекономічної діяльності.
18. Завдання і функції апарату управління, зайнятого аналізом і обліком зовнішньоекономічної діяльності.
19. Класифікація організаційних регламентів з обліку зовнішньоекономічної діяльності.

20. Особливості розробки графіків, інструкцій та інших документів з обліку зовнішньоекономічної діяльності.
21. Економічне забезпечення працівників обліку й аналізу зовнішньоекономічної діяльності.
22. Соціальне забезпечення працівників обліку й аналізу зовнішньоекономічної діяльності.
23. Монетарні та немонетарні статті балансу.
24. Особливості організації бухгалтерського обліку в розрізі відкриття окремих рахунків і субрахунків аналітичного обліку.
25. Стандарти та принципи, що застосовуються в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
26. Організація ведення обліку в національній та іноземній валютах.
27. Місце дисципліни та її інтеграція.
28. Зовнішньоекономічний контракт (зміст, побудова, терміни, категорії та документація) як основне джерело інформації для організації обліку операцій, що є предметом контракту.
29. Порядок укладання договорів.
30. Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності валютних рахунків.
31. Іноземна валюта та інші активи, виражені в іноземній валюті — особливості відображення на рахунках бухгалтерського обліку.
32. Організація обліку операцій з придбання іноземної валюти.
33. Організація обліку операцій з продажу іноземної валюти.
34. Контроль організації обліку операцій з іноземною валютою.
35. Організація відображення в обліку курсових різниць.
36. Організація та відображення в обліку міжнародних розрахунків згідно з умовами контракту.
37. Організація розрахунків за допомогою банківського переказу.
38. Розрахунки за допомогою документарного акредитиву в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.

39. Розрахунки за допомогою документарного інкасо в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
40. Курсові різниці, їх відображення в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності та звітності.
41. Організація страхування фінансових ризиків.
42. Організація бухгалтерського обліку експорту товарів за умови прямого виходу підприємства на зовнішній ринок.
43. Документальне оформлення експортних операцій.
44. Документальне оформлення імпорتنих операцій.
45. Терміни розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності.
46. Організація обліку експорту робіт, послуг, прав.
47. Організація синтетичного та аналітичного обліку експортних операцій.
48. Організація обліку авансових платежів і гарантійних (дзеркальних) сум при експортних операціях.
49. Організація обліку експорту товарів на умовах комерційного кредиту.
50. Організація обліку продажу експортних товарів через посередника, трейдера.
51. Контроль організації обліку експортних операцій.
52. Організація бухгалтерського обліку закупівлі імпорتنих товарів за умов прямого виходу підприємства на зовнішній ринок.
53. Організація синтетичного та аналітичного обліку імпорتنих операцій.
54. Організація обліку імпорتنих робіт, послуг, прав.
55. Організація обліку авансових платежів і гарантійних (дзеркальних) сум при імпорتنих операціях.
56. Організація обліку імпорту товарів на умовах комерційного кредиту.
57. Організація обліку закупівлі імпорتنих товарів через посередника, трейдера.
58. Контроль в організації обліку імпорتنих операцій.
59. Особливості відображення в організації обліку експортної частини бартерної операції у зовнішній торгівлі.

60. Особливості відображення в організації обліку імпоротної частини бартерної операції у зовнішній торгівлі.
61. Контроль організації обліку бартерних операцій
62. Поняття давальницької сировини та зміст операцій з нею.
63. Види здійснення операцій з давальницькою сировиною в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
64. Організація обліку та розрахунків операцій з давальницькою сировиною.
65. Організація обліку експорту та імпорту давальницької сировини.
66. Контроль організації обліку операцій з давальницькою сировиною.
67. Організація обліку реалізації готової продукції у країні переробки.
68. Організація обліку реалізації готової продукції у третіх країнах.
69. Види та форми лізингових операцій.
70. Організація обліку лізингових операцій.
71. Організація обліку реекспортних операцій.
72. Організація обліку реімпортних операцій.
73. Організація обліку консигнаційних операцій у зовнішньоекономічній діяльності.
74. Організація обліку компенсаційних операцій у зовнішньоекономічній діяльності.
75. Контроль організації обліку лізингових операцій.
76. Організація обліку розрахунків, пов'язаних з відрядженням за кордон.
77. Організація та регулювання іноземного інвестування в економіку України.
78. Організація обліку формування статутного фонду підприємств з іноземною інвестицією.
79. Зміни структури та величини статутного фонду в організації обліку зовнішньоекономічної діяльності.
80. Організація формування та обліку фінансових результатів від зовнішньоекономічних операцій.
81. Організація обліку використання прибутку в спільних підприємствах.
82. Організація обліку касових операцій в іноземній валюті.

83. Платіжні документи, що використовуються при готівкових і безготівкових розрахунках.
84. Організація обліку операцій за поточними рахунками в іноземній валюті.
85. Організація інформаційного забезпечення обліку зовнішньоекономічної діяльності.
86. Організація технічного забезпечення обліку зовнішньоекономічної діяльності.
87. Організація інформаційних систем з обліку зовнішньоекономічної діяльності.
88. Методика організації впровадження окремих облікових завдань з обліку зовнішньоекономічної діяльності.
89. Напрями вдосконалення обліку зовнішньоекономічної діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Закон* України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — 8 жовт. — № 40.
2. *Закон* України “Про господарські товариства” від 19.09.91 № 1576-XII зі змін. і допов.
3. *Закон* України “Про підприємства в Україні” від 27.03.91 № 887-XII зі змін. і допов.
4. *Закон* України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91 № 959-XII // Уряд. кур’єр. — 1991.
5. *Закон* України “Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах” // Галицькі контракти. — 1995. — № 45. — С. 73.
6. *Закон* України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97- ВР зі змін. і допов. // Все про бухгалтерський облік. — 2001. — № 98 (644). — С. 3–24.
7. *Закон* України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97 № 283/97-ВР зі змін. і допов. — // Все про бухгалтерський облік. — 2001. — № 52 (598). — С. 4–44.
8. *Положення* (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” // Все про бухгалтерський облік. — 2003. — № 50.

9. *Андреевская Е.* Операции с давальческим сырьем // Бизнес. Документы, комментарии, консультации. — 2000. — № 19/226.
10. *Білуха М. Т.* Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник. — К.: Вища шк., 1994. — 364 с.
11. *Бартотев А. П.* Бухгалтерский учет совместной предпринимательской и внешнеэкономической деятельности. — М.: Дом Дашков и К, 1999. — 258 с.
12. *Білуха М. Т.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К., 2000. — 642 с.
13. *Бутинець Ф. Ф., Жиглей І. В., Пархоменко В. М.* Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. — Житомир: ПП “Рута”. — 2001. — 541 с.
14. *Голов С. Ф., Костюченко В. М.* Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. — К.: Екаунтінг, 2000. — 389 с.
15. *Грабова Н. М.* Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / За ред. М. В. Кужельного. — 5-те вид., допов. і переробл. — К.: А.С.К., 1998. — 223 с.
16. *Грабова Н. Н., Добровский В. Н.* Бухгалтерский учет в производственных и торговых предприятиях: Учеб. пособие / Под ред. Н. В. Кужельного. — К.: А.С.К., 2000. — 624 с.
17. *Горицкая Н. Г.* Учет и налогообложение операций во внешнеэкономической деятельности и с иностранной валютой. — К.: Техника, 2000.
18. *Завгородний В. П., Савченко В. Я.* Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка. — К.: Блиц-Информ, 1995. — 832 с.
19. *Зубілевич С. Я., Голов С. Ф.* Основи аудиту / Міжнар. ін-т менеджменту. — К.: Ділова Україна, 1996. — 374 с.
20. *“ІНКОТЕРМС” для бухгалтера // Дебет-кредит.* — 2002. — № 15.
21. *Ковалев В. В., Евстигнеев Е. Н., Соколов В. Я.* Организация бухгалтерского учета на совместных предприятиях. — М.: Финансы и статистика, 1991.
22. *Козак В. Г., Козак Г. Я.* Аналіз фінансового стану акціонерного товариства. — К.: Аграрна наука, 2000. — 172 с.

23. *Кузьмінський Ю. А., Козак В. Г., Лук'яненко Л. І., Лучко М. Р., Остапюк М. Я.* Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Аграрна наука, 2000. — 396 с.
24. *Кузьмінський Ю. А., Козак В. Г., Лук'яненко Л. І.* Облік зовнішньоекономічної діяльності: Моногр. — К.: КНЕУ, 1998. — 183 с.
25. *Лук'яненко Д. Г., Білошанка В. А., Пестрєцова О. І.* Спільні підприємства в Україні: Організація і умови ефективного розвитку: Підручник / За ред. Д. Г. Лук'яненка. — К.: Хвиля-Прес, 1995.
26. *Мельничук Г. М.* Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. — К.: Вища шк., 1990. — 320 с.
27. *Міжнародні правила по тлумаченню термінів “ІНКО-ТЕРМС”* (редакція 2000 р.) // Уряд. кур'єр. — 2001.
28. *Мних Є. В., Буряк П. Ю.* Економічний аналіз на промисловому підприємстві. — Львів: Світ, 1998. — 203 с.
29. *Павлюк І. М.* Рекомендації з організації і ведення бухгалтерського обліку бартерних, експортно-імпортних і валютних операцій на підприємствах і в організаціях України. — Коломия, 1996.
30. *Пархоменко В. М.* Бухгалтерський облік в Україні: Нормативи, коментарі. — К.: РВО “Поліграфкнига”, 1994. — 352 с.
31. *Ткаченко Н. М.* Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. — 5-те вид., допов. і переробл. — К.: А.С.К., 2000. — 784 с.
32. *Фоменко Е. Л.* Особенности осуществления внешнеэкономической деятельности, ведение бухгалтерского учета и налогообложение валютных операций в Украине. — Одесса: Альянс, 1994. — 224 с.
33. *Шеулова О.* Оформлення експортно-імпортних вантажів не за місцем акредитації // Галицькі контракти. — 2002. — № 39.
34. *Ющенко В. А., Міщенко В. І.* Валютне регулювання: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999. — 359 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	6
Завдання для контрольних робіт	7
Контрольні питання	11
Список рекомендованої літератури	15

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. В. Лук'янчук*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП

Зам. № ВКЦ-1809

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП